

KEY, CARL FREDRIK EDVIN EMIL

Frihandel eller handelsskydd i hvardagslag och på hvardagsspråk. : [Undert.: E.K.]

Helsingborg
1886

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

KEY

Polit. Econ.

Mum.

[Br.]

1886

Kungl. biblioteket



0 0000 00000075

Frihandel eller Handelsskydd

i hvardagslag

och

på hvardagspråk.

«Nutidens seder och lefnadssätt äro oförenliga med forntidens romerskt republikanska enkelhet. Helt andra och mera invecklade förhållanden ligga nu till grund för handeln och industrien. När den Romerska fältherren åt rofvor ur en träskål funnos inga porslinsfabriker».

Dupin Ainé.

«Ständerna utfärdade denna riksdag (1756) äfven en *öfverflödsförordning* och ett *bränvinsförbud*. Lurendrejare och beslagskarlar önskade Guds välsignelse öfver Rikens höglöfliga ständer för dessa herrliga plakater Olycklig den stat som söker annan bot för att fylla rikets brister än uti en *utvidgad idoghet*. Alla andra utvägar äro goda för en liten stund men slå fel i längden.

Magnus Blix.

Enhvar — som saknar vare sig okunnighetens lyckliga tvärsäkerhet eller sjelfkloketens lätta förtröstan, enhvar som icke anser nödigt att kläda sina åsigter eller sin person efter sista modet — skall, om han vill vara uppriktig, nödgas tillstå att frågan om frihandel eller handelsskydd alldeles icke är lätt besvarad, allra minst när fråga är om att uppställa *endera* såsom en enda, i hvardagslag, i tillämpningen, allmän-giltig regel.

Sjelf vill förf. för egen del ödmjukligen bekänna att han i många år grubblat på detta "antingen — eller"; och att han än dragits hän mot frihandeln, än mot handelsskyddet

och åter tillbaka till frihandeln, men allt förgäfvdes. Han har icke om någondera, betraktade som *motsatser* till hvarandra, lyckats att bilda sig någon, en gång för alla afgjord mening, utan skulle helst vilja godkänna dem båda, eller m. a. o. om såväl frihandeln som handelsskyddet upprepa det franska ord-språket: "ni jamais ni toujours" (hvarken aldrig eller alltid), ty så kan det vara.

Hvad äro t. ex. de s. k. *finanstullarne*, hvilka ingen frihandlare, han må nu finnas huru bekännelsetrogen som helst, vågar att aldeles afsvärja, hvad äro de om icke äfven i viss mån *skyddstullar*? Så är det i fråga om tull på tobak, ja äfven med tullen på kaffe och socker. Kaffetullen är icke hos oss någon skyddstull, men den närmar sig, liksom sockertullen, gränsen der frihandeln möter med fribref i hand för förnödenhetsvaror. Det är sannerligen en ganska ringa skilnad mellan tullar å *förnödenheter* — hvilka göras till inbringande finanstullar, just därför att de äro förnödenheter, som hvar man *plägar* skaffa sig och utgöra ett behof — samt tullar på *lifsförnödenheter*, hvilka senare derigenom att hvar man *måste* skaffa sig dem, anses icke böra finnas till. I fråga om tullar är det visserligen skilnad på salt och socker i *principen*, men i *verkligheten* kan man näppeligen kalla det förra blott en lifsförnödenhet och det senare blott en smaksak.

Att förståndigt förena frihandel med handelsskydd, dessa två som nationalekonomien i katedern föregifvit vara oförenliga, liksom eld och vatten, liksom frihet och tvång — detta är det stora spörsmålet för alla länders lagstiftande församlingar i våra dagar.

Till en början må erinras att enligt naturens lag hvarje frukt, hvarje kärna har sitt skal, och att hvarje borgerlig lag har till uppgift att förena frihet med ordning. Redan detta torde gifva åtskilligt att tänka på.

Återstår att gå vidare och först skärskåda frihandeln.

Betraktar förf. frågan om denna i och för sig, samt utslutande teoretiskt, synes ovedersägligt att icke mer än en mening kan råda, den som obetingadt uttalar sig *för* frihandeln. Här är fortsättningen upp i dagen af den stora kampen sedan verldshistoriens början; ty står ej striden för handeldns frihet i samma led och sida vid sida med striden för religiös frihet, för politisk frihet, för kunskapens frihet, för hvardagslifvets frihet, och är icke striden för frihandeln, för

det fria utbytet folk och enskilda emellan, alltigenom samma strid som den mellan upplysning och fördom, mellan bevingade åsikter och klumpfotade, mellan sjelfbestämmelse och förtryck.

Visserligen.

Och dessutom — är det tänkbart att det som aldrig fullständigt lyckats under den större afsöndringen folk och länder emellan, då haf och bergskedjor voro verkligt hindrande gränser, då dåliga vägar och otympliga samfärdsmedel, då floder utan broar och tiomilaskogar utan herbergen kvarhöll flertalet hemma i sitt land, i sin provins, i sin socken, då det att bo på "andra sidan" om ett berg eller en flod var nog att göra folk till främlingar, till folk med olika språk, och främlingar voro detsamma som fiender, är det tänkbart att allt det som då steg för steg måste vika och draga sig tillbaka, skulle få fortfara om än aldrig så förfinadt, vara kvar i ångans och elektricitetens tidevarf, då jernvägar och telegrafer utbreda öfver, på och under jorden idel förbindelsemedel, då muntliga upplysningar stundligen meddelas af resande från alla delar af jordklotet, då härar af böcker och tidningar dagligen sprida kunskap om det bästa och billigaste, om nytt och gammalt i varuväg, om människans obestriddliga och oförytterliga rätt att taga lifvet sådant det är eller borde vara, och icke sådant man iuom konstlade skrankor vill förvrída det. Är det rimligt att menskligheten, sedan den allenast under det nittonde århundradet uppoffrat milliarder för främjandet af samfärdselns medel och ändamål, och under det att den dagligen fortgår på samma väg, genomgräfvat näsen mellan Asien och Afrika, mellan Nord- och Syd-Amerika, genomspränger bergen till tunnlar eller bygger jernvägar bland molnen på deras toppar, nedlägger ett nät af telegrafkablar i oceanernas djup för att sammanbinda verldsdelar, minska afstånden och öka varuutbytet, är det rimligt att menskligheten skall göra allt detta förgäfvat, låta hejda sig af handelsskyddet och begagna de fullbordade storverken endast med småsinnade inskränkningar och förbehåll! — nej, det är omöjligt! Tulltvånget blir liksom passtvánget dag ifrån dag allt mera otänkbart.

Men — torde någon invända — ni talade ju nyss helt tveksamt om ett "antingen — eller", och ni tycktes vilja slutligen förorda frihandel *och* handelsskydd i stället för frihandel *eller* handelsskydd, och likväl, på det sätt som ni här försvarar frihandeln, så affifvar ni förmligen hvarje "eller" i fråga

om handelsskydd samt får icke något "och" i behåll att sammanbinda frihandel och handelsskydd?

Det kan visserligen tyckas så, men i sinom tid skall förf. nog komma till sitt "och", till sitt handelsskydd, samt förklara hvad han dermed rätteligen menar.

Emellertid, med läsarens benägna tillåtelse, fortsätter han än så länge med frihandeln; ty om denna är ännu en hel del osagdt af hvad han skulle vilja yttra.

Låt oss nu taga ett rent praktiskt exempel.

Tänken oss trenne af våra ärade landsmän, trenne af våra egna vänner och bekanta, vid namn A. B. och C.

A. är fabrikant och industriidkare. B. är jordbrukare. C. är embetsman, litteratör, kapitalist eller kroppsarbetare, med ett ord, han är en man, som lefver af en viss kontant inkomst.

A. säger: det är rent af omöjligt att uthärda täflan med rikare länders industriidkare, hvilka kunna erhålla sina råvaror billigare, hafva större omsättning och erlagga lägre ränta på sitt förlagskapital; jag står icke ut längre; jag måste hafva "skydd".

Låt oss antaga att han får det för sin tillverkning, denna må vara våt eller torr, söt eller sur, vara spetsår eller kommiss-kläde, "guldskind" eller hackelsemaskiner.

B. åter klagat bitterligen öfver klimatet, öfver det danska flormjölet och det ryska rågmjölet, hvilka båda sorter införas äfven när spanmålen i hans tycke står lågt, och att den gör det tycker han lätt; han är ursinnig på det amerikanska fläsket och vill offra åt maskarne alla utländska ostsorter, äfven han begär skydd, ty det gäller ju "landets modernäring".

A. vill nu emellertid icke gerna hafva tull på "matvaror" och B. icke gerna på väfnader och läder. Den förre förgäter att det är en "lifsförnödenhet" att kläda sig bra och för godt pris, den senare att det likaledes är en "lifsförnödenhet" att få födan god och billig. Inbördes sålunda osams måste de likväl hålla ihop och hjälpa hvarandra mot den gemensamma fienden; ty C., den tredje af de ofvannämnda, vill hvarken höra talas om det ena skyddet eller det andra. Han vet, att skyddet både för A. och B. skall "tagas på hans räkning" och vinnas på hans bekostnad.

Förutsatt nu att A. och B. genom förenade krafter slutligen lyckas att få skyddet till stånd, huru kommer det att sedermera se ut?

Naturligtvis måste C. betala allting dyrare än förut, eller med andra ord ådragas en större lefnadskostnad. Embetsmännen, hvilka icke mer än andra äro tålmodiga, skola icke dröja länge med att ropa på löneförhöjning, och afven skaffa sig denna med tillhjälp af penningemännen och tidningsmännen, af alla som lefva af kontant, och redan dessa löneförhöjningar komma i sin mån att öka A:s och B:s skattebidrag till staten. Detta hade de sannerligen icke tänkt sig, men skyddet lemnar dem i allt fall ett icke obetydligt öfverskott.

De, hvilka egentligen och värst få sitta emellan på handelskyddet, blifva därför *kroppssarbetarne*. Dessa komma nämligen icke att "skyddas" med någon ökad dagspenning, visst icke; hvarken i industrien eller jordbruket skall detta ega rum, om ej af brist på tillräckligt många "medarbetare". I synnerhet under missväxtår skola alla som lefva för dagen och af kontant, i saknad af nödig frihet att köpa importerade förnödenhetsvaror till det billigare pris, för hvilket dessa kunde erhållas, i stället antingen nödgas att mot ett onaturligt stegradt pris skaffa sig dem af den inhemske producenten, i fall denne ens har dem att aflåta, eller ock, der varorna till kroppssarbetaren och "den tjenande brodern" lemnas in natura, få åtnöjas med dessa, huru underhaltiga de än må vara. Kroppssarbetarne skola snart lefva ett sämre lif, och — göra ett sämre arbete.

Förhöjda arbetslöner bero väsentligen på efterfrågan, men denna skall icke, såsom mången föreställer sig, *ökas* genom utestängande af den utländska, täflande producenten; tvärtom, i samma mån som detta lyckas, skall efterfrågan på arbetstagare minskas; ja *minskas* i samma mån som arbetsprodukten, till följd af godtyckliga och konstlade varuvärden, inskränkes till *afsättning inom landet*. En nationalekonomisk författare (Bastiat) har yttrat: "när två arbetare löpa efter en arbetsgifvare, då *faller* dagspenningen, men när två arbetsgifvare springa efter en arbetare, då *stiger* den". Ju mera internationel den marknad är, som kan beredas en vara, desto större afsättning får den naturligtvis, ju flere och bättre varor, som tillarbetas — desto större arbetslöner.

Nej pass, invänder man — ökad konkurrens och nedtryckta arbetspris bevisa tvärtom motsatsen. Nej, visst icke — svara vi. Nej, ty ju större marknad en vara kan förskaffa sig, desto mindre blir den beroende af ogynsamma konjunkture; ty dessa kunna väl icke i *lika grad* uppstå *öfverallt*. Och männe icke kroppssarbetarne, ju mera de sjelfva likaväl

som arbetsgifvarne börja förstå att förena sig i stort (icke till ofruktbara arbetsstrejker, utan till produktiva bolag) öfverlägga gemensamt och samverka till ökad bildning, sedlighet och arbetsskicklighet — männe icke dessa — och alla öfrige — bättre skola lära sig inse, huru stor arbetslön de rimligen kunna begära? Sker detta skall ock det helas vinst bli större, och såväl arbetstagare som arbetsgifvare säkrare erhålla, hvar och en, sin andel deraf. Och ju mer konsumtion, desto mera skall, genom en naturlig vixelverkan, produktionen kunna ökas.

Dessutom finnas i fråga om konkurrens mellan de rikare och fattigare folken, mellan de stora och de små, lyckligtvis för de senare, alltid några naturliga näringar, alltid några särskilda naturprodukter med särskilda egenskaper, hvilka, rätt använda, rätt förädlade af den större arbetsskickligheten, och denna kan förvärfvas med hvarje dag allt mera lätt och hastigt af en hvar som allvarligt och ihärdigt vill, skall sätta det mindre landet i stånd att täfla med det större.

Männe t. ex. någon skulle vilja bestrida att icke Sverige lika väl borde kunna taga upp en täflan med England om finare stålarbeten som Schweiz förmått att framgångsrikt konkurrera i Amerika, i Ryssland, i Sverige, med dessa land och med Frankrike uti urmakeri? Borde icke Sverige i fråga om afsättning af ångfartyg, ångmaskiner och åkerbruksredskap till *Östersjöländen*: (Ryssland, Tyskland och Danmark), kunna framgångsrikt täfla med det aflägsnare *Amerika*?

Har icke det som blott för några tiotal af år sedan anfördes som ett hån öfver våra "naturliga näringar", har icke den svenska graniten banat sig väg i olika former, tuktad, finhuggen, slipad och polerad, år efter år till en allt mera framstående plats i utlandets bygnader och monument, och männe vi icke, med alla våra prisbilliga vattenkrafter bland klipporna och bergen, kunna taga upp en täflan med den italienska marmorn i fråga om minnesvärdar på norra Europas kyrkogårdar.

Låt oss nu, efter en kanske allt för lång afvikning, åter gå vidare.

Vi lemnade industriidkaren och jordbrukaren såsom seg-rare i striden mot frihandeln. Männe icke då, vid det för-hållande att handelsskyddet blifvit ökad, men icke arbets-lönerna, A. och B. i allt fall skola för egen del göra goda affärer och bli rika?

A. förtjenar visserligen bra ett par år, men så uppfines plötsligen utom lands en ny maskin, eller göres en ny upp-täckt i hans yrke; ty folk ha sådana påhitt för sig nu för tiden. Det utländska fabrikkatet kan derefter undersäljas hans eget *oaktadt* det erhållna skyddet. Hvad är att göra? Jo, detta skydd måste ånyo *ökas* och så upprepas samma visa som förra gången. — Så länge detta lyckas, väljer A. natur-ligtvis denna utväg, hvilken icke för tillfället kostar honom något, hellre än den mera dyra och tankeanstängande, att äfven skaffa sig nya maskiner och att, mera än utlänningen, förbättra sina arbetsmetoder, eller, det ännu obehagligare, att i sitt lefnadssätt vara lika sparsam som denne.

Tänkom oss nu att skyddet ökas och att prisskillnaden inom och utom lands göres ännu större. Den gifna följden af detta blir att *smugglingen* skall för en mängd varor allt mera löna sig i stort, att en erforderlig tillökning af tullbe-vakningen blir allt för kostsam, att det i Sverige köpta blir alltför dåligt i jämförelse med det af den resande svensken i utlandet köpta, tilläggom några svårare missväxtår, att miss-nöjet alltjemt tillväxer och att — reaktionen slutligen våld-samt inträder. Under tiden har A. blifvit oupphinneligen långt efter sina yrkesbröder utomlands, han har slumrat undet det att desse vakat, och nu — då skyddet borttages, nu blir han yrvaken och "slår vantarne i bordet!"

Turen kommer så till B.

Dennes egendom har vanliga år gifvit i inkomst t. ex. 5,000 kronor. Låt om oss antaga att *införseltullen* på lifs-medel ökar priset på gårdens produkter, synnerligast *ifall* han på samma gång får *tullfritt utföra* sitt smör till England eller annorstädes, der det vida bättre betalas än här hemma, om det duger. Antagom att inkomsten ökas till 6,000 kronor.

B., som länge varit hägad att sälja och flytta in till när-maste stad i och för barnens skolgång eller egen helsovård, har förut hållit gården i pris af 100,000 kronor. Nu begär han 120,000 kronor, och får det af en ny B., som vi vilja kalla B. den yngre; men denne har ju då icke längre något skydd,

och står icke i en smula bättre ställning än B. den äldre gjorde innan han fick det första tullskyddet? Tvärtom, han måste nu beränta ett högre inköpspris, och genom taxeringsvärdets höjning till samma belopp som köpesumman har han äfven fått ökade skatter till stat och kommun. Hvad gör nu B. den yngre? Jo, liksom A och B. den äldre, begär han ytterligare ökad tullskydd.

Vi antaga att äfven han med A:s tillhjälp lyckas. Ånyo stiger egendomen, men icke på naturlig väg genom derå nedlagda förbättringar och en ökad produktion, utan den får ett ännu mera konstladt värde, och hvad som fattes i de nödiga inkomsterna fyller han ej sällan med öfverdrifven skogsafverkning.

Äfven B. den yngre tröttnar efter hand vid att ständigt känna oket på nacken; han förbittras vid erfarenheten af ständiga trakasserier och bråk med grundskatter, indelningsverk och vägunderhåll, med byggande af kyrka, kyrkoherdebostäl- len, skolor, tingshus och häradsfängelser, med ett ord vid allt detta och mera som gjort och delvis ännu gör innehafvaren af den svenska jorden till samhällets träl och lastdragare. Han flyttar till en stad äfven han, och lyckas verkligen att finna någon B. n:r 3, som samlat penningar i sagda stad, som icke tror på landtmännens "jemna klagovisor", och nu vill "slå sig i ro på landet". — Denne fogel Phœnix ger honom till och med 150,000 kronor, men nu — nu ändtligen kommer den förut nämnda reaktionen, förändringen till en friare tull- lagstiftning; och denna ger sig allra först tillkänna, såsom naturligt är, i borttagande af tullarne på *lifsförnödenheter*, men till dessa höra olyckligtvis alla de produkter, B. n:r 3:s arbete frambringa, företrädesvis den oförädlade råvaran: spannmål.

Denne siste köpare har antagligen betalt för mycket för egendomen, sådan denna åtminstone då befanns. Antingen är det för sent att nu göra förbättringar, nu leta upp några "gömda värden", äfven om de verkligen förefunnos, eller också har B. n:r 3 kanske köpt en för stor egendom, till någon större del på skuld, har redan funnit det icke gå an att "slå sig till ro på landet", försökt en kamp för tillvaron och djerft lagt ned ytterligare penningar, anskaffade genom korta lån (dyra lån) för att åstadkomma förbättringar, hvaraf inkomsterna icke växa lika hastigt som räntorna å de lånade penningarne.

Äfven dennes öde är gifvet; äfven han skall slutligen stupa, dignande af bördor.

Hade icke den ene efter den andre litat på banklånen och handelsskyddet samt af dessa blifvit förledd både att göra för mycket och för litet, riktat sina bemödanden på vilse håll — utan tvifvel hade utgången kunnat blifva en annan. Om mångens sträfvan, i stället för att gå ut på skatteprivilegiens bibehållande eller förvärfvande af handelsskydd och att "stekta sparfvär" skall flyga in i munnen, blott han "gapade" tillräckligt, om, säger jag, hans sträfvan hade i tid riktats på mindre stora, mera rättvisa skattebidrag till stat och kommun, på bättre kreditlagstiftning, bättre arbets- och afsättnings-metoder, om bättre hushållning iakttagits i hans eget hvardagslif, om hans sträfvan egnats åt frambringande af passande och förädlade produkter, hvilka icke kostat mera i arbete hemma, men bättre burit transporten till afsättnings-orterna, varit mer begärliga än medelmättiga och dåliga; om frihandeln begagnats för att sända till sydligare grannländer landtmannaprodukter, men i *den* form och förädlade på *det* sätt, hvartill våra egendomliga förhållanden särskildt och bäst egnat sig och med hvilka till följd häraf främmande täflan svärligen kunnat lyckas, med tillhjälp derjemte af en allmänare håg och en större aktning för kroppsarbetet — männe icke detta varit förmånligare?

Frågan om frihandel eller handelsskydd kunde således tyckas till den förras förmån lätt besvarad med den enkla regeln: låt icke något få gälla för *annat*, än hvad det kan, men låt det också få gälla för *allt* hvad det kan.

Detta vore fullständigt rätt, om jordbruk, handel och näringar hade fått lof att fritt utveckla sig, samt ytterligare finge rätt att naturligt och ostördt fortgå, men det är människorna sjelfva, som genom sina dåskaper och lagar lagt hinder i vägen; och nu — bemärk detta — nu ändtligen kommer jag till handelsskyddet.

Förf. har redan i början af detta vidrört det högst betydliga afsteg, som äfven de mest ifriga anhängare af frihandel icke tilltro sig om att rätta, det afsteg som kallas *finanstullar*; och sådana äro tyvärr i de moderna samhällena oundgängliga i och för *statsutgifterna*.

Men i fråga om dessa finnas fattiga och små länder med stora statsbehof, rika och stora länder med jemförelsevis mindre statsbehof.

Det har funnits flere krigiska och maktlystne konungar i ena landet än i det andra, hvilka kvarlemnade mera statsskuld

och mera statslyx, mindre jemlikhet och mera fattigdom i ena landet än i det andra.

Bättre skattelagar och finansväsen råda i ena landet än strax bredvid i det andra; det ena folket är till sitt lynne och i hvardagslifvet mera sparsamt, det andra långt mera slösaktigt, både i slott och koja.

Det är allt *detta* och mycket annat, som gör frågan så svårlöst och invecklad i verkligheten och bibehåller den der vid lif långt efter att den i principen är afgjord. Den återfinnes allt jemt i hvardagslifvet, så väl i personernas enskilda som i staternas allmänna lif, den är beroende af skilnaden mellan vilja och icke kunna, mellan borde och måste, striden mellan kapitalet och arbetet, mellan visdom och dårskap.

Nej! Gif oss skyddet af mera kunskap och mera ljus! Gif oss skyddet af större frihet och bättre ordning, enklare lagar och förständigare lefnadssätt?

Det nu lefvande släktet svenskar — huru mycket hafva de ej felat, huru mycket fela vi än?

Hafva vi icke sett, huruledes under rubriken "Arbetskydd" genom tidningarna vandrat följande notis: "Ett 80-tal arbetare och medborgare i Upsala har, berättar "Fyris", hos magistraten i nämnda stad inlemnad en petition i det syfte, att magistraten måtte gå i författning om upphäfvandet af det missförhållandet, att personer från andra kommuner utan att varda i Upsala skattskrifna, antagas såsom arbetare vid byggnader och andra industriela företag med förbigående af stadens skattskrifne arbetare, som äro villige att för gängse pris och med iakttagande af ett nyktert och ordentligt utförande tillhandahålla ett lika godt arbete".

Hafva vi icke nyligen, i början af innev. år, förnummit åtskilligt om detaljhandlarnes missnöje med bazarerna och julmarknaden i Stockholm. Och att (enligt Dag. Nyheter) bland 340 sökande om lof att bjuda ut sin vara på den sistnämnda, endast 60 dertill fått tillstånd af polisen.

Likaledes har man sett vandra genom tidningarna följande notis: "Norrköpings skomakare äro envisa". De fingo hos stadsfullmäktige afslag på sin petition om förbud för landtskomakarne att försälja skodon å Gamla torget i staden. Men den 4 d:s (Januari?) sammanträdde 40 af stadens skomakare och beslöto att hos länsstyrelsen öfverklaga stadsfullmäktiges beslut. En af talarne på sammanträdet yttrade, att han trodde stadsfullmäktige, åtminstone de allra fleste bland dem, vara

protektionister, men i detta fall, då det ej gälde deras intressen, hade de visat sig vara något heit annat.

Skulle dylika dårskaper lyckas göra sig gällande, väntar oss skydd ej blott länder och folk emellan, utan provinser, kommuner och personer emellan, inom våra egna landamären. Ett alla svenskers krig mot alla, skråväsen och skråanda, stängda stadsportar, medeltids vallar och torn.

Under många år hafva vi öfverallt lånat penningar för att bygga jernvägar, men hvar hafva vi haft öfver allt utsatta skålar att åter uppsamla guldregnet? Vi hafva haft tillfälle att sedan parlamentsakten af den 17 Maj 1861 kunna iakttaga verkningarna af postsparkassorna i England. Först 1883, 22 år efteråt, hafva vi börjat inrätta dylika anstalter äfven hos oss, ehuru redan det s. k. "välfärdsutskottet" 1867 egnade dem uppmärksamhet. Svällande rännilar, fruktbergjorda små kapital hafva från nyss nämnda land, från Tyskland och Frankrike, länge letat sig väg till våra jernvägslån, men — sjelfva hafva vi haft så mycket att sköta blott och bart med byggandet af jernvägarne, att vi icke haft tid att bereda medel till deras betalande. Och å andra sidan, huru rika skulle ej nämnda land vara af sitt arbete, af sin sparsamhet, af hvad de utaf oss och andra lånhungriga folk förtjenat, om icke så mycket af denna idoghet gått upp i krutrök, så mycket arbetsförvärf försumrats och gått förloradt i krig och revolutioner!

Vi hafva *icke* haft hvarken den ena eller den andra af dessa olyckor på snart tvenne mansåldrar.

Men vi hafva skyndat att sätta ned våra tullar på siden och viner, under det att vi dröjt med att förskaffa oss bättre statshushållning och finanslagar. Millioner hafva lemnats till palats för akademier, till kyrkor, lärda skolor och skön konst, men jemförelsevis få eller inga medel till slöjds-kolor, tillämpningsskolor och arbetareinstitut.

Under goda år och konjunkturer hafva vi försummat dels att hushålla, dels att skaffa oss ökad arbets-skicklighet. Under dåliga hafva vi skylt på lagar och författningar, liksom om någon skulle anklaga halkan, därför att han i denna ger sig ut med slöskodda hästar. Hur mången "tår på tand" har icke vållat lidandets tårar i ögat. Hur många råvaror som borde förarbetats och förädlats: öfvermodet och vankelmodet till lefnadsmod och tålmod, lättsinnet till människokärlek, konventionel kyrklighet till renad kristlighet, lexläsning till

lefnadsvishet — huru många dylika "råvaror" finnas icke kvar än i dag?

Vi hafva arbetat ned oss till stora skatter och dyr statsförvaltning i stället för att arbeta upp oss till små skatter och billig statsförvaltning.

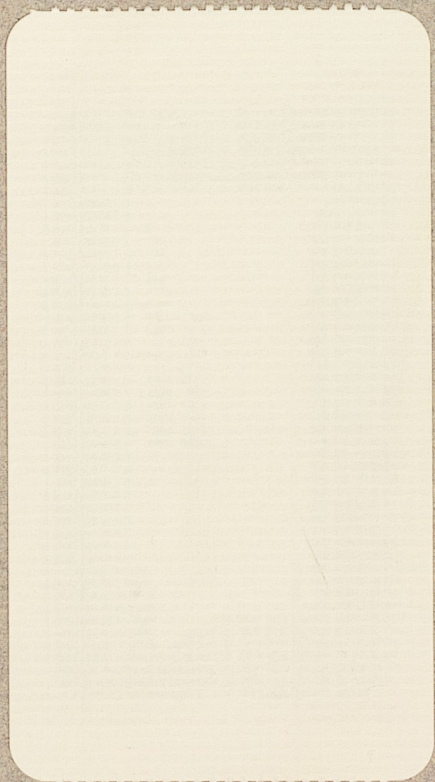
I allt hvad vi gjort hafva vi vändt upp och ned på utvecklingen, ställt den på hufvudet och, som förf. redan för många år sedan yttrade, gått till väga sålunda, att "vi tagit på oss stöflarna *först* och strumporna *sedan*".

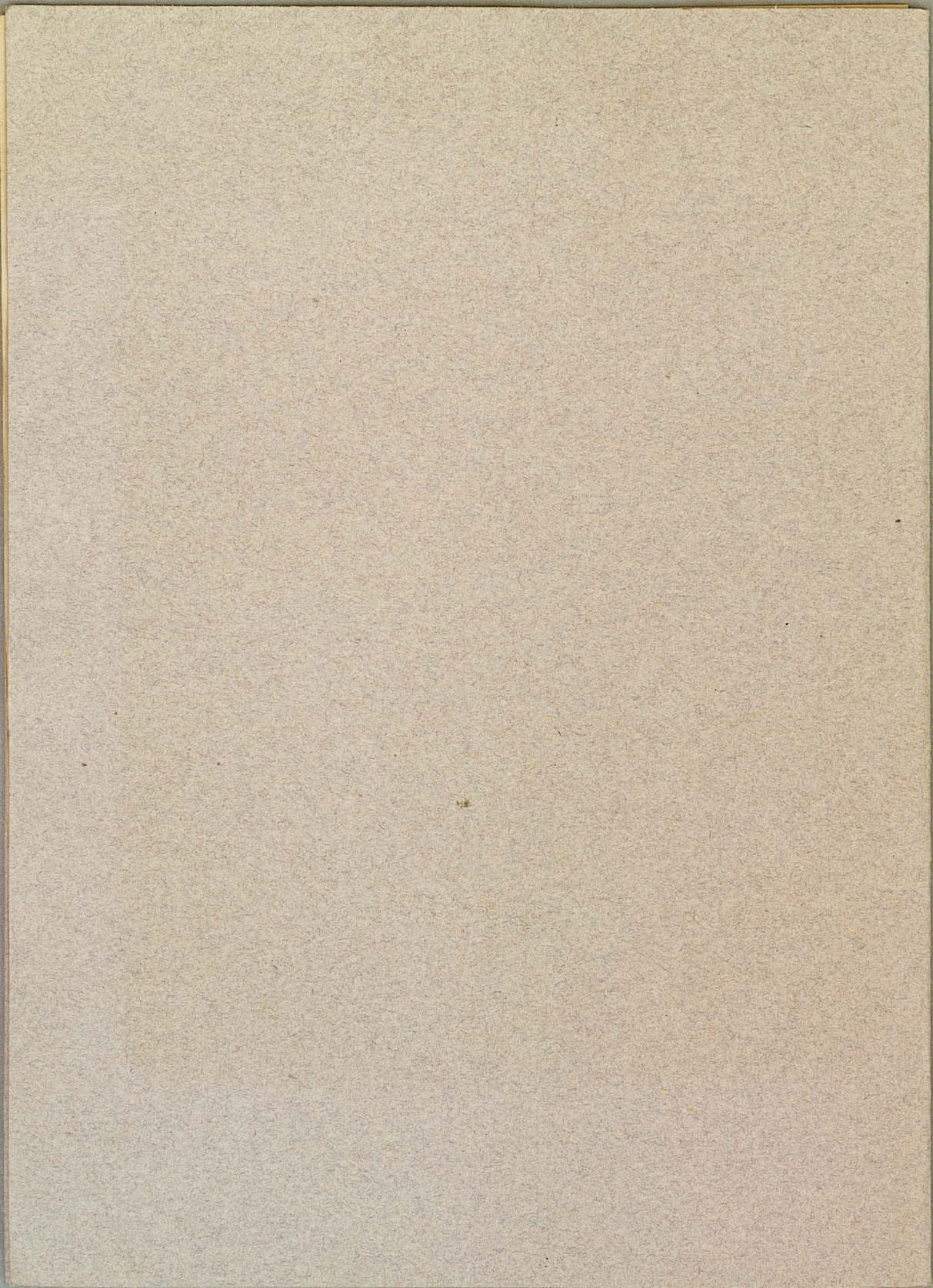
Ett alldeles motsatt förfaringssätt är det skydd förf. menar, det enda handels- eller rättare handlingskydd han begär, men intet vore naturligare, intet vore större än detta, och därför är intet svårare att erhålla. Ingendera, hvarken protektionister eller frihandlare, vill utdraga riktiga konsekvenser af sina åsikter, och *deri* ligger felet. Gjorde de *detta*, skulle de hafva mindre att förebrå hvarandra, mindre att skylla på. De skulle oftare mötas än nu, och främst i enig samverkan till sparsamhet, idoghet och utveckling.

E. K.

Pris: 25 öre.

Helsingborg,
tryckt hos F. T. Borg, 1886.





www.books2ebooks.eu